

Fra en svunden tid. Skrevet af Jens Sandvei

For et nogle år siden udgav forfatteren Tom Buk Swienty en bog om slaget på Dybbøl den 18. april 1864, en fremragende bog som meget klart belyser de hændelser der skete i dette forår. Men selv om preusserne fik en, efter deres egen mening, stor sejr var alle problemer dog ikke overvundet, for ved siden af Dybbølstillingen lå Als, hvor der stadig opholdt sig danske styrker, der måske kunne udgøre en trussel mod tyskerne, det var derfor nødvendigt på et eller andet tidspunkt at få vores ø besat. Det tog temmelig lang tid, først godt et par måneder senere, foretog de invasionen af Als. Denne udsættelse skyldtes til dels at der en tid lang var våbenstilstand, men så snart den var udløbet gik preusserne i aktion, deres første planer gik ud på at sætte over farvandet fra Ballebro til Hardeshøj, men dette blev opgivet på grund af storm, men natten til den 29. juni foretoges en landgang på Arnkilsøre. Ved denne operation blev der indsat 166 både, det var meningen at bådene i en "vending" skulle kunne overføre 2600 mand, i alt regnedes der med at der blev indsat 20.000 mand. Efter at være kommet over vandet spredte preusserne sig ud over Sydals mens "Nordlandet", som det kaldtes i militære kredse, ventede til lidt senere.

Her på "Nordlandet" var der påbegyndt befæstningsarbejder hvor der skulle oprettes 4 kystbatterier: et ved Lyngø, et mellem Lyngø og Hardeshøj, og et ved Hardeshøj samt et ved Staalbyggegaard, men ved overgangen den 29. juni stod kun et halvbatteri med 2 kanoner ved henholdsvis Hardeshøj og Staalbyggegaard færdige. Stabskvarteret for de nordligste styrker under kommando af oberstløjtnant Caroc lå på Mjelsgård, og det var hensigten her fra at lede tilbagetoget over Holm til Nørrelykke, i forvejen var der slået en pælebro over Stegsgab til Stegshoved og her fra skulle de retirerende tropper så fortsætte over dæmningen til Holm og videre til Nørrelykke hvor danske fartøjer skulle tage dem ombord. (Afdøde dr. Dreyer mente at den vej der gik fra "Karens Hus" til Nørrelykke var en såkaldt kolonnevej, altså en vej der var beregnet til militær benyttelse). Klokkeren halv fem om morgenen overtog bataillonskommandør Falkenberg kommandoen på Nordlandet og påbegyndte marchen mod Nørrelykkebro, hvortil de ankom kl. 9.45 og straks blev taget ombord på transportskibet "Larsen Plads". (Hvor vidt der allerede ved styrkens ankomst var etableret en bro vides ikke). Senere, klokken 10.30, og kl. 12.15 ankom yderligere danske soldater og disse blev taget ombord på "Rolf Krake" og "Villemoes" samt en kanonbåd som i længere havde ligget omkring

Lønsømaj og Lyng. Da der ingen heste kunne medtages måtte stabens og nogle ordonansers heste efterlades på marken.

Dette er hvad officielle beretninger fortæller, men vi kan også medtage nogle mindre officielle: Chr.H. Christensen har fortalt en historie om et par småpiger som den 29.juni var ude at vogte køer langs vejsiden ned ad Grønvejen (Oddekærvej.) med strenge ordrer om ikke at lade kreaturerne gå ind i kornet. Men da der pludseligt, nede fra stranden dukkede et par ridende tyske soldater op, glemte de alt om det, og skjulte sig inde i kornet.

Den omtalte bro ved Nørrelykke Strand, kom senere til gavn på mere fredelig vis, den blev bjerget af en nabo og kom til at ende sine dage som gødningsbrædder i et hønsehus.

Der har også været stationeret danske soldater her i Holm, en gammel dame fortalte engang til Nordborg Tidende (i 1939 eller 1940) at de havde haft kvarter på Hellesøhave. Det passer godt med en anden beretning fra den gang: Ejeren af Hellesøhave, Johan Petersen Hellesøe havde nogle døtre, en af dem, Kirstine, blev forelsket i en af de danske soldater, så vidt jeg ved en sjællænder, men det var absolut ikke efter hendes fars hoved, han blev så vred at han bankede hende, og fortalte hun senere, han slog mig og slog mig, og blev ved med at slå mig. Det må have været en kraftig mand, han har på det tidspunkt været knap 70 år, pigen var 18. Et minde beholdt hun dog om kæresten: En flaske, en såkaldt kantineflaske med indskriften: A Cht Hellesøe, Søgaard, 1864. Flasken er stadig i familiens eje.